
PATRİK ADAYI ATEŞYAN: ÜSTÜME ATTIKLARI ÇAMURU İSPATLAYAMADILAR

10.05.2019

ArtıGerçek (10 Mayıs 2019)

Seçim sürecinin başlamasıyla gözler de Ermeni cemaatine çevrildi. Kuşkusuz sürecin en önemli isimlerinden bir tanesi de Patrik Genel Vekili Aram Ateşyan. Söyleşi dizisinin üçüncü bölümü kendisine ayırdık.

10 yıldır yürüttüğü tartışmalara konu olan makamı patrik genel vekilliği dönemini ve patrik adaylığını konuştuk. Ateşyan, hakkındaki eleştirilere ilişkin olarak "Cemaat bana karşı değil. Ufacık bir grup muhalefet var ama sesleri çok çıkıyor. Benim üstüme attıkları çamurların hiçbirini ispatlayamadılar. Çünkü yok, gerçeğe aykırı" dedi.

- Çok uzun bir süredir patrik genel vekilliği makamındasınız. Ama böyle bir makamın Ermeni toplumu geleneklerinde olmadığını söyleyenler de var. Bu makamın sizinle vücut bulduğu doğru mudur?

Kim böyle bir makam yok diyorsa yanılıyor. 1863 Nizamnamesi'ne göre yok, ancak son seçimlerde hep olmuştur. Hatta patrik kaymakamı olduğu zamanda da vekillik makamı da vardı (Poghanortaran). Dolayısıyla vekillik diye bir şey yok denmesi yanlış. 1961, 1990 yıllarında da patrik genel vekiliyle seçime gidildi. 1998'de rahmetli patriğimiz Mutaşyan da seçime patrik genel vekilliğiyle gitti. Ancak devlet kendisini istemiyordu, başepiskoposumuz Şahan Sıvacıyan'ı istiyordu. Belki Şahan Sıvacıyan kazanır düşüncesiyle 'kaymakam seçimine gidin' dendi ve orada da Patrik Mutaşyan kazandı. Son süreci kaymakam olarak yürüttü. Önceki müracaatları patriklik genel vekili olarak yaptı. İspatı olarak da size vilayete gönderdiği yazısını göstereyim.

Patriklik Genel Vekiliyim (Ermenice Badriarkagan Inthanur Poghanort).Görüldüğü gibi Mutaşyan Patriğimiz de Patriklik Genel Vekili olarak imzalamıştır. Ben makamdan sorumluyum. Patrik öldü onun görevleri bitti demeleri yanlış. Patrik olarak da kim seçilirse makamı ona teslim etmek zorundayım. Dolayısıyla da kuralları bilmeyenler konuşuyor. Burada kanıtını gördünüz.

'KONUŞANLAR NİZAMNAMEYİ BİLMİYOR'

1461'de patrikhane kuruldu. Bugüne kadar kaymakamla seçime gidildiği söyleniyor. Kilisenin takvimine de bakarsak 1461'den 1863'e yani nizamname hazırlanana kadar 68 patrik geçmiştir ve dönemde kaymakamlık diye bir şey olmamıştır ya da elimizde bir belge yok. Aksine amiraller dediğimiz paşalar patrik seçimlerinde büyük rol oynamışlardır ve güçlü olan taraf kendi adamını

patrik yapmıştır. Patrikhane ve patrikler o dönemde amirallerin elinde kalmıştır. Makama 2-3 sefer çıkmış, hatta 4 sefer çıkmış olan patrik de var. Bu şu demek: Amiraller 2-3 grup olmuşlar, herkesin adayı var. Hangisi güçlenirse, sultana hediyesini veriyor, patriği indirip kendi adayını patrik yapıyordu. 68 patriğin seçimi çoğunlukla böyle oldu. 1863'te nizamname yapıldı, Patrik Boğos nizamnameye göre makama çıktı. Cumhuriyet dönemine kadar 19 patrik göreve geldi. 1927'den itibaren seçilen 5 patrikten 2'sinin seçimi patrik genel vekilliğiyle olmuştur. Üçüncüsü yani Mutaftyan Patrik de seçime genel vekillikle başladı. Yukarıda söylediğimiz gibi son anda kaymakamlılıkla gerçekleşti. Konuşanların yüzde 99'u nizamnameyi bilmez, son gelen tüzükleri de bilmez. Sağdan soldan kim ne diyorsa ona inanarak konuşuyorlar.

- Patrik Mutaftyan'ın ataması üzerine bu makama geldiniz...

2004'te patriklik genel vekili olarak beni tayin etti. O dönemlerde ona çok fazla hakaretler edildi. Daha sonra patrik öldürülecek iddiaları dolandı. Onun korkusu da vardı. Bu üzüntüler nedeniyle kendisi patrikhaneden 2 ay uzaklaştı. O dönem de beni patrik genel vekili olarak bıraktı. Kendisi hastalandıktan sonra Ruhaneler Genel Meclisi, beni patrik genel vekili olarak seçti. Bakanlar Kurulu da onayladı. Bakanlar Kurulu onayladığında da kimse bozamaz. Buna hakkı yok. Biz ondan sonra değbah seçimine gittik ama devletin iznini almadan.

- Değbahlıkla patrik genel vekilliği ayıran çizgi nedir?

Aslında ikisi de seçime götüren makamlar. Değbah, seçilecek müteşebbis heyet ile birlikte tüzüğe göre patriklik seçiminin prosedürlerini hazırlar ve seçim çalışmaları yapar. Diğeri de patrikhanenin günlük işlerini yürütür. Bazılarıyla bu noktada bir çakışma yaşıyoruz.

- Ancak 29 Nisan'da Ruhani Kurul'dan seçime patrik genel vekilliğiyle gidilecek kararı çıktı.

Çünkü bundan önce kaymakam seçimine gidildi. Din adamları iki gruba ayrıldı. Birbirlerinin kalplerini kırdılar. Devlet huzursuz oldu bu atışmalardan dolayı. Cemaat birbirine girdi. O yüzden ruhanilerin çoğu dedi ki; birbirimizin kalbini kırmayalım, karşı karşıya gelmeyelim. Huzur içinde bu seçimi gerçekleştirelim. Sonuçta oylamaya gidildi ve çoğunluk patrik genel vekilliği ile seçime gidilmesine karar verdi.

- Daha önceden seçilen bir değbahınız var. İstifa etmedi kendisi haliyle görevi devam etmiyor mu?

Onun istifa etmesi gerekmiyor. 1863 Nizamnamesi'nde yazıyor, seçilen değbahı vilayetin onaylaması lazım. Onaylamadığı takdirde geçersizdir. Açsınlar 1863'e baksınlar.

- Bekçiyân da olası adaylardan bir tanesi. Patrikhane olarak Bekçiyân'a seçim sürecinde Türkiye'ye gelmesi için bir çağrıda bulunacak mısınız?

Devletin bize bir tüzük vermesi lazım. 1951'den beri bir seferliğe mahsus olarak veriyor. Kalıcı bir şey yok elimizde. Gelen tüzüğe göre bir karar vereceğiz.

- Tüzük geldikten sonra Bekçiyân'ı çağırarak mısınız adaylık için?

Adaydır. 80 yaşındaki biri de aday olmak istiyorsa, buyursun. Yürümekte zorluk çekiyor sevgili kardeşimiz.

- Devletin değbahlık seçimine müdahalesinden sonra itiraz etmeden görevi devraldınız.

Çünkü ben istifa etmemiştim. Vilayet sordu; 'istifa ettin mi ' diye, 'Hayır' dedim. Ayrıca vilayet onun

değabahlığını onaylamadı.

- 2017'deki seçimi istifa etmeden mi kabul ettiniz?

Bana 'istifa edin' dediler, 'yok' dedim. Ben o zaman da teklif etmiştim, değabah seçim çalışmalarını yapsın ama ben patriklik genel vekili olarak işleri yürüteyim. Siviller toplandılar, onlar da kabul ettiler ancak doğal olarak karşı çıkanlar da oldu. Devlet de yetkisini kullandı. Biz devletin emirlerine saygı duymak zorundayız. İncil'de diyor ki; devlet önderlerine itaat edeceksiniz. Ben din adamıyım ve İncil bana ne öneriyorsa onu yapmak zorundayım. Bu devleti desteklemek, devletin yanına geçmek değil. İsa Mesih bile itaat etti, Vali Pilatus'a ses çıkarmadı. Ölüm emri verildi, sesi bile çıkmadı. Eğer ben din adamıysam, İncil'in emirlerine uyarım. Devlete karşı çıkamayız. Devlet karışamaz dememiz hatadır. Dünyanın hiçbir ülkesinde böyle serbestlik yok.

'HANGİ PATRİK HÜKÜMETE YAKIN DEĞİLDİ'

- Hükümete yakın durduğunuzda dair eleştirilere karşı neler söyleyeceksiniz?

Bütün patrikler öyle olmuşlardır. Hangi patrik olmamıştır. Cemaatin menfaati için bu şart. Meşhur Ormanyan patriğimiz vardı. Onun için de devlete yakın olduğunu söylediler. Ancak o kritik günlerde onun sayesinde birçok sorun çözüldü. Ormanyan da bizim ulusalcı Ermeniler'e 'silaha sarılmayın, kendinizi eğitin' dedi ama onlar dinlemedi. Sorun yaşadık. Kumkapı Meryem Ana Kilisesi'nde kurşunladılar Ormanyan'ı. Ölmedi, tahtan indirdiler böyle meşhur patriğimizi. Bir diğerini Amerikada bıçakladılar. Birçok patriği açığa aldılar. Bu toplumda maalesef böyle olaylar oldu. Ben yaşamayacak mıyım, bana da saldıracaklar. Çünkü birisi baştaysa muhalefet mutlaka vardır. Buna göğüs geriyorsan bu işe gireceksin.

- Patriklik için hükümetin aklından geçen ismin Vatikan Temsilcisi Khajak Barsamyan olduğu doğru mu?

Kendisi aday olmayacağını söyledi birçok kez. Hükümetin ısrarı olup olmadığını bilmiyorum ama ben bile ona teklif etmiştim, 'kesinlikle olmam' dedi.

- Cemaatten size karşı yükselen sesler var. Sizi neden istemiyorlar?

Kim söylüyor, bana ispatlayabilir misiniz? Biz 70 bin kişiden bahsediyoruz. Bağırın çağırını saysan 30 kişiyi geçmiyor. Taraftarları da katılsın yine 100 kişi etmez. 100 kişi de bir cemaati temsil etmez. bağırınlar hep muhalefet. Nerede 10 binlerce kişi. Sesini duyuyor musunuz? 5-10 kişi bağırıyor diye cemaat sana karşı mı oluyor. Yapmayın sessiz duran çoğunluğun da günahına girmeyin.

- Peki bahsettiğiniz bazı kişiler neden size tepki gösteriyorlar?

Çünkü onların da destekledikleri adaylar var. Muhalefet öyledir. Beni küçük düşürecekler, kendi adaylarını yüceltecekler. Cumhuriyet döneminde en çok oy alan patrik Mesrob Mutaftyan oldu. Ona da saldırdılar. Neden? 15 bini aşkın oyla seçtiler ve sonra da canına okudular patriğin. Ona gönderilen hakaret içeren yazıların sayısı 6 bin küsur. Şimdi cemaatin çoğunluğu ona karşıydı diyeceğiz. Cemaat bana karşı değil. Ufacık bir grup muhalefet var ama sesleri çok çıkıyor. Benim üstüme attıkları çamurların hiçbirini ispatlayamadılar. Çünkü yok, gerçeğe aykırı.

'2002'DEN BERİ VARLIĞIMIZI HİSSETTİK'

- *Artık adaylığınızı açıkladınız. Seçilirsanız ilk planlarınız neler olacak?*

Önce Tanrı'nın iradesi olsun, sonra kilisenin ve cemaatin eksikliklerini tamamlamaya çalışırız. Devletle iyi ilişkiler kurarak bu eksiklikleri tamamlamak lazım. Patrikhanenin tüzel kişiliği yok. Emlak edinemiyorum, telefonlar bile şahısların üzerine. Cemaatin tüzel kişiliği olmadığı için kendi kendini idare edemiyor. Eskiden karma meclisten (Cismani Meclis ve Ruhani Meclis birlikte) kararlar çıkardı, vakıflar yönetilirdi. Bugün cismani meclis yok. Tüzel kişilik hayat meselesi bizim için.

- *Nasıl bir yol izlemeyi düşünüyorsunuz?*

Diğer azınlıklarlada birleşeceğiz. Daha çok ses, daha çok talep * inanıyorum ki hep birlikte hareket edersek devlet kulak verir. Güç olur, kiliseler birliği olur. Bunun devlet için bir sakıncası yok.

- *Sakıncası yoksa niçin bu zamana kadar cevap alamadınız taleplerinize?*

Cumhuriyet döneminde Ak Parti gelene kadar biz hep zarar gördük. Varlık Vergisi hangi dönemdeydi, 6-7 Eylül, Soyadı Kanunu, mal varlıklarımız hangi dönemde alındı elimizden. Ancak Ak Parti geldikten sonra değişti. Bizim varlığımız bile dikkate alınmıyordu. Maddi kaynak yok, okullar kapattık, kiliseleri onaramıyorduk. Bugün hükümet sayesinde toparlandık. Bunu kimse inkâr etmiyor. Biz cumhuriyet döneminde çektik, 2002den beri varlığımızı hissettik.

- *Seçim sürecine dair söylemek istediğiniz bir şey var?*

Huzur içinde geçmesini diliyorum. Kim seçilirse seçilsin başımızın tacıdır. Öldü kral, yaşasın kral. Birbirimizin kalbini kırmaya gerek yok, sonunda yine birlikte olacağız. Ben patrik olmasam da yine onların başepiskoposuyum. Yine birbirimizin yüzüne bakacağız. Biz büyük bir ailenin ayrılmaz bir parçasıyız. Herkesin bir oyu var, hakaret etmeden o gün gider oyunu kullanır. Kime oy verdiğinin bir önemi yok. Cemaatin seçtiği başımızın üstündedir ama yaralamayın.

<https://www.artigercek.com/haberler/patrik-adayi-atesyan-ustume-attiklari-camuru-ispatalayamadilar>

Kaynak/Source: